

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	10902 - El Treball Corporal i Perspectives Psicomotrius Actuals / 1
Titulació	Màster Universitari de Primera Infància: Perspectives i Línies d'Intervenció
Crèdits	3
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Maria Femenias Andreu maria.femenias@uib.es	20:00	21:00	Dilluns	01/02/2019	15/07/2019	B-002

Contextualització

PROFESSORAT:

Maria Femenias Andreu és doctora en Ciències de l'Educació, ha realitzat els estudis de Psicopedagogia i un Màster en Serveis i Programes d'Integració Social de Persones amb Discapacitat. Des del 2000 és professora associada del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació i també és educadora de massatge infantil, per l'Associació Internacional de Massatge Infantil i presidenta de l'Associació "Tacto Afectivo y Educación Infantil".

La seva experiència professional, dins el Servei d'Atenció a la Diversitat de 0 a 3 anys de l'Ajuntament de Palma, s'ha centrat especialment en l'assistència tècnica pel suport psicopedagògic dels infants amb necessitats educatives especials de les escoles d'Educació Infantil del Registre Municipal de Palma. És autora de la tesi doctoral: "El masaje infantil aplicado a la escuela: Nuevas estrategias para la mejora de la calidad afectiva y emocional en Atención Temprana".

ASSIGNATURA:

Durant molt de temps el cos s'ha situat alternativament entre la matèria i la psique. Avui dia, gràcies a les aportacions de múltiples disciplines, el cos és reconegut en tota la seva complexitat. Des de sempre, la Psicomotricitat ha destacat la multidimensionalitat i la individualització de la persona: emoció, afecte, sensorialitat, percepció, representació, paraula, relació, comunicació, dependència, autonomia..., troben en el cos el denominador comú.

La intel·ligència està constituïda per tota una sèrie de variants, nivells i expressions on el cos és el criteri de referència essencial en els diferents moments de la vida. Família, escola, serveis de salut i societat estan tots implicats en reconèixer i desenvolupar les diverses capacitats del cos dirigides a un millor benestar individual i social.

L'activitat professional orientada a ajudar les persones en el seu creixement personal requereix un treball sobre la pròpia totalitat corporal que permeti l'adquisició d'un sistema d'actituds, el control de les pròpies ressonàncies cognitives, ampliació de la consciència, l'escolta i la disponibilitat des de la pròpia manera de ser, de fer, de crear i de situar-se enfront de l'altre.

Guia docent

Aquesta assignatura planteja, per una banda, apropar a l'estudiant al coneixement del seu cos com instrument de les intervencions amb mediació corporal i, a la vegada, al coneixement i reflexió sobre la importància de les experiències corporals i tàctils de la primera infància en el seu desenvolupament, la seva salut i el seu benestar.

Requisits

Es recomana cursar l'assignatura de Tècniques de Benestar.

Recomanables

Disponibilitat i implicació personal per treballar corporalment.

Competències

Específiques

- * CE3: Desenvolupar la capacitat de reflexionar sobre la pròpia pràctica i desenvolupament professional promovent projectes innovadors. .

Genèriques

- * CG1: Examinar críticament l'estat actual del coneixement i les interpretacions sobre la primera infància des d'una visió multidisciplinar. .
- * CG2: Realitzar una anàlisi crítica, avaluar i sintetitzar idees noves i complexes. .
- * CG7: Desenvolupar habilitats en les relacions interpersonals i comunicació efectiva. .

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el màster a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/master/comp_basiques/

Continguts

Els principals temes que es desenvoluparan en aquesta assignatura són els següents:

Continguts temàtics

1. El treball corporal en psicomotricitat
  - * Exploració de les possibilitats del propi cos: el cos i el moviment; el cos i l'espai; tensió i distensió; ritmes; equilibris i desequilibris.
  - * Trobada amb l'altre i amb el grup: acords, resistència, oposició, rol actiu i passiu.
  - * Trobada amb l'objecte.
  - * Trobada amb el so.
  - * Procés de representació mitjançant: la verbalització, l'escriptura, el dibuix, el modelatge.
2. Perspectives psicomotrius actuals

Guia docent

* Propostes psicomotrius a diferents modalitats d'intervencions: educativa, d'ajuda, terapèutiques.

3. El tacte afectiu i el massatge infantil.

* Tacte i pell. Desenvolupament del sistema nerviós en l'infant i la seva relació amb el sentit del tacte. L'etapa global emocional de l'infant.

* El tacte afectiu i el massatge: beneficis i propostes.

Metodologia docent

Dins aquest apartat es descriuen la metodologia i les activitats a desenvolupar, tant de forma presencial com a no presencial, que ajuden a adquirir les competències d'aquesta assignatura.

De totes formes, cal dir que bona part de la metodologia docent es basarà en els següents aspectes:

- Exposicions verbals i col·loquis.
- Pràctica i propostes de tacte afectiu entre els propis participants per tal d'elaborar vivències a partir del donar i rebre, tenint en compte la pluralitat i les individualitats.
- Vivència de l'expressivitat psicomotriu.
- Visualització d'imatges.

Activitats de treball presencial (0,48 crèdits, 12 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Exposició del contingut	Grup gran (G)	Comptant sempre amb la participació activa de l'alumnat, es tractaran els diferents continguts de l'assignatura. La metodologia emprada serà, bàsicament, exposició teòrico-pràctica dels diferents temes, amb el suport audiovisual per a la seva comprensió, així com material divers per tal de treballar l'anàlisi, reflexió i debat.	6
Classes pràctiques	Sessions pràctiques	Grup gran (G)	La metodologia emprada serà bàsicament la pràctica del tacte afectiu, així com la vivència de l'expressivitat psicomotriu a partir de diferents propostes i recursos.	6

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informarà els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula Digital.

Activitats de treball no presencial (2,52 crèdits, 63 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Carpeta d'aprenentatge	L'alumne ha de realitzar una reflexió envers els principals aprenentatges realitzats durant les sessions.	15

Guia docent

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
		<p>A mode orientatiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Introducció - Esquema de continguts - Reflexió sobre els aprenentatges - Conclusions- valoració personal <p>La carpeta d'aprenentatge s'ha de lliurar com a màxim un mes després de la darrera classe.</p> <p>Així doncs, la darrera classe es realitzarà dia 7 d'abril, per tant, la data de lliurament de la carpeta d'aprenentatge serà dia 7 de maig.</p>	
Estudi i treball autònom en grup	Anàlisi d'un servei o programa	<p>Treball comú en les assignatures: Desenvolupament Infantil i Atenció Primerenca, Tècniques de Benestar en Primera Infància, El Treball Corporal i Perspectives Psicomotrius Actuals.</p> <p>Treball en grup (entre 2 i 4 membres):</p> <p>Analitzar, a partir de la documentació existent i les valoracions professionals, famílies..., un servei o programa relacionat amb la temàtica tractada a les tres matèries.</p> <p>A mode orientatiu, hauria d'incloure, com a mínim:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Marc teòric. - Característiques del servei o programa, legislació. - Metodologia i instrument de recollida d'informació. - Anàlisi - Conclusions i/o discussió. 	48

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà de la següent manera:

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Guia docent

Carpeta d'aprenentatge

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (recuperable)
Descripció	L'alumne ha de realitzar una reflexió envers els principals aprenentatges realitzats durant les sessions. A mode orientatiu: - Introducció - Esquema de continguts - Reflexió sobre els aprenentatges - Conclusions-valoració personal La carpeta d'aprenentatge s'ha de lliurar com a màxim un mes després de la darrera classe. Així doncs, la darrera classe es realitzarà dia 7 d'abril, per tant, la data de lliurament de la carpeta d'aprenentatge serà dia 7 de maig.
Críteris d'avaluació	Participació i interès envers l'assignatura Reflexió adequada i documentada sobre els aprenentatges realitzats Comparança amb altres assignatures, experiència laboral o aportacions diverses Bona presentació i redacció de les idees, continguts, aprenentatges, cites bibliogràfiques. Reflexió i comentari dels diferents continguts. Relació i comparació amb altres matèries. Actitud crítica

Percentatge de la qualificació final: 60%

Anàlisi d'un servei o programa

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Treball comú en les assignatures: Desenvolupament Infantil i Atenció Primerenca, Tècniques de Benestar en Primera Infància, El Treball Corporal i Perspectives Psicomotrius Actuals. Treball en grup (entre 2 i 4 membres): Analitzar, a partir de la documentació existent i les valoracions professionals, famílies..., un servei o programa relacionat amb la temàtica tractada a les tres matèries. A mode orientatiu, hauria d'incloure, com a mínim: - Marc teòric. - Característiques del servei o programa, legislació. - Metodologia i instrument de recollida d'informació. - Anàlisi - Conclusions i/o discussió.
Críteris d'avaluació	Claretat en l'exposició dels diferents apartats Relació de la teoria amb la pràctica Originalitat dels projectes presentats Cohesió adequada de tot el treball

Percentatge de la qualificació final: 40%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

A continuació es detallen els recursos bibliogràfics que poden ser d'utilitat a l'alumne per a completar i ampliar els continguts treballats a l'assignatura.

Bibliografia bàsica

Sobre massatge infantil i tacte afectiu:

- Brazelton, T.B. y Greenspan, S.I. (2005) Las necesidades básicas de la infancia. Lo que cada niño o niña precisa para vivir crecer y aprender. Barcelona: Graó.

Guia docent

- Klein, M. (2001) Masaje para bebés y niños. Barcelona: Ontro.
- Schneider, V. (2000) Masaje infantil. Guía práctica para el padre y la madre. Barcelona: Ed. Médici.
- Simón, M. et al. (2003) Masaje para bebés. Una guía paso a paso para lograr su bienestar. Barcelona: Parenting

Sobre Psicomotricitat:

AAVV (2012). "La pràctica psicomotriu: una resposta als reptes educatius". V Seminari Internacional de Pràctica Psicomotriu. Palma de Mallorca. ICE-ASEFOP.

Aucouturier, B. (2004). "La actitud y las dificultades del psicomotricista". En: Los fantasmas de acción y la práctica psicomotriz. Barcelona: Graó.

Bibliografia complementària

- Arnaiz Sánchez, P.; Rabadán, M.; Vives, Y. (2008). La psicomotricidad en la escuela. (2ª ed.) Málaga: Aljibe.
- Arnaiz Sancho, V. (2000). La imagen de uno mismo, es evaluable? indicadores de mínimos al final de la educación infantil. Aula de Innovación Educativa, 93-94, 66-72.
- Aucouturier, B. (2004). Introducción a la Práctica Psicomotriz Aucouturier (PPA). Aula de innovación educativa, 136, 79-84.
- Bottini, P. (comp.) (2000). Psicomotricidad: prácticas y conceptos. Madrid: Miño y Dávila.
- Carmona, M. (2005). Psicomotricidad y juego en la atención temprana de niños con discapacidad. Editorial Universidad de Granada (cd).
- De Leon, C. et al. (2000). Cuerpo y Representación: espacio de reflexión en terapia psicomotriz.. Montevideo: Psicolibros.
- Dolto, F. (1984). La imagen inconsciente del cuerpo. Barcelona: Paidós.
- Ferrer, M.; Mir, M.L.; Riera, M.A. (2008). "Educación para la salud mental en la primera infancia". En: Fornés, J.; Gómez, J. (coord.). Educación para la salud mental cap. 6, 163-189. Madrid: FUDEN.
- Fonseca, V. (2006). Psicomotricidad. Paradigmas del estudio del cuerpo y de la motricidad humana. Sevilla: Trillas.
- García Olalla, D. (2000). La observación psicomotriz: transformar la experiencia compartida en comprensión. Rev. especializada en Psicomotricidad 'Entre Líneas', 7, 10-14.
- García Olalla, D. (2009). Reapropiación y conciencia corporal en la tercera edad a través de la psicomotricidad. Rev. Iberoamericana de Psicomotricidad y Técnicas Corporales, 33, vol. 9 (1).
- García Olalla, D. (2011). Una experiencia de psicomotricidad en la tercera edad. Rev. especializada en Psicomotricidad 'Entre líneas', 27, 18-23.
- Lapierre, A. (1997). Psicoanálisis y análisis corporal. Bilbao: Desclée de Brouwer.
- Jean Ayres, A. (2006) La integración sensorial y el niño. Editorial MAD.
- Lapierre, A.; Lapierre, A. (1997). Psicomotricidad en la guardería... ¿ por qué ? En: El adulto frente al niño 0-3 años. Madrid: CIE, 7-12.
- Le Boulch, J. (1995). El desarrollo psicomotor desde el nacimiento a los 6 años. Barcelona: Paidós.
- Palou, S. (2003). "El creixement emocional. Un delicat equilibri entre proximitat i distància". Guix d'Infantil, 12, 32-37.
- Parejo, J. (1995). Comunicación no verbal y educación. El cuerpo y la escuela. Barcelona: Paidós
- Pease, A. (1997). El lenguaje del cuerpo. Barcelona: Paidós.
- Parellada, C. (1990). Del plaer de sentir-se viu al plaer de pensar. www.xtec.cat/~cparella/
- Parellada, C. (2005). "Els grups i les seves dinàmiques: el paper de les relacions i l'estimació". Guix D'infantil, 24, març-abril.
- Pikler, E. (2004). "Importància del moviment en el desenvolupament de la persona: iniciativa i competència" (p. 9-20). En: Falk J. La conquesta de l'autonomia. Barcelona: Rosa Sensat (Temes d'infància 49).
- Rigo, E. (2007). «La psicomotricidad y su papel en el desarrollo psicológico», p. 35-46. En: Wallon. Su pensamiento, base de una psicopedagogía social y ecológica. Alcalá de G.: Eduforma.
- Ruiz de Velasco, A. (2011). El juego simbólico. Barcelona: Graó.

Guia docent

Sugrañes, E.; Àngel, M.A. (coords.) (2007). La educación psicomotriz (3-8 años). Cuerpo, movimiento, percepción, afectividad: una propuesta teórico-práctica. Barcelona: Graó. Wallon, H. (1980). "El papel del movimiento en la evolución psicológica del niño". En: Psicología del niño: una comprensión dialéctica del desarrollo infantil. Madrid: Pablo del Río.

